

SISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA
A Híradóhivatalban étvérő.
Egész évre ..... 16 k.
Negyedévre 4
Helyben hához hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre 5
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre 6
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a névnap és
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Deák-utca 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére sem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó
hivatalához intézendők.

XI. évfolyam 186. szám.

Nagyvárad.

Kedd 1915 augusztus 17.

Előnyomulásunk Breszt-Litovszk felé.

Budapest, augusztus 16. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér.

A Bugtól nyugatra eső területen az oroszok üldözése gyorsan előrehalad. A szövetségesek centrumában előnyomuló osztrák-magyar erők a Bialától nyugatra a Klikawkán keresztül hátráló ellenségnek közvetlenül nyomában maradtak.

József Ferdinánd főherceg hadosztályai tegnap este harcok közben elérték a Bialától délre és délnyugatra fekvő területet. Éjjel hidat vertek a Koznán és ma reggel átkeltek a folyón. Az ellenséget, ahol szembe fordultak velünk, megtámadtuk és megvertük. Kövess tábornok csapatai az ellenséget a Klikawka felső folyásán üldözték.

A Biala vidékén és Breszt-Litovszk irányában számos kiterjedt tűzvész látható.

Wladimir-Volinszkijnél a Bug keleti partján több helyen szilárdan megvetettük lábunkat. Itt és Kelet-Galiciában a helyzet változatlan.

Az olasz nehéz tüzérség újabb működése.

Budapest, augusztus 16. (Hivatalos.)

Olasz hadszíntér.

A tiroli arcvonalon az ellenség nehéz tüzérsége hosszabb szünet után ismét megkezdte a tüzelést erődeink, különösen azok ellen, amelyek a Tonila-szorosnál, valamint a ravalonei és folgeronei fensíkon fekszenek. Az olasz gyalogságnak a tonalei műuton Popena állás ellen (Schluderbachtól délre) és a Dreizinnen területen megkísérelt támadásait visszavertük. Ép úgy meghiusultak a tengeremelléki arcvonalon az ellenségnek a Krntól délre megújított támadásai, valamint a doberdói fensík kiugró része ellen intézett előretörései is. Höfer. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A bolgár-szerb kérdés.

Budapest, augusztus 16. (Saját tud.) Bukarestből jelentik: A Tribuna szerint Pasics kormányában megvan a hajlandóság Bulgária kielégítésére, azonban ezt a skupstina nélkül nem teheti. Tervezik, hogy Macedoniát az antant nevében Anglia szállja meg. A cár táviratkozótt Péter királynak és Sándor trónörökösnek, mire a koronatanácsot egybehívták.

Intézeti fehérneműek leánykák és fiuk részére
háziilag készült paplanok, gyapjutarok, mat-
rácok, harisnyák és kötények legjobban beszerezhetők

Az orosz vezérkar jelentése.

Budapest, augusztus 16. A Magyar Távirati Iroda jelenti a sajtóhadiszállásról:

Az orosz vezérkar a következő jelentést adta ki:

Mitautól délkeletre augusztus tizenkettedikén a németeket csapataink szorongatták. Az ellenség visszavonulása folyamán foglyokat ejtettünk.

Jakobstadt—Dünaburg—Wilkomir irányában szintén folytatjuk az ellenséges csapatok szorongatását és legyőzzük makacs ellenállásukat.

Kovno körül a német támadások időnként elmaradnak. A tüzérségi harc egyre tart.

A Narev és a Bug között augusztus tizenegyedikén támadásunk az e fronttól északra álló csapatoknak megkönnyítette a visszavonulást hátrább lévő állásokba.

A középső Visztulához vezető utakon az általános helyzet folytán kiürítettük Szokolovot, Siedicót és Lukovot.

A Bug nyugati partján általában nem volt fontosabb összeütközés.

A Bug jobb partján, a Zlota Lipánál és a Dnyesztternél nem történt lényeges változás.

A bankok izgalma Szentpétervárott.

A Den Norske című krisztianiai lap szeptemberi tudósítója jelenti: Augusztus 7-én, 8-án és 9-én óriási pánikot okozott az orosz fővárosban a bankok aggodalmas magatartása. A bankokban, amelyeknek hivatalos órái délelőtt 9-től 1 óráig vannak, egész éjjel folyt a munka és a publikum már a kivilágított ablakok révén is sejtett valamit. Csakhamar kiderült, hogy a szeptemberi pénzügyi intézetek megbízottai határozatot hoztak, amely szerint értékpapírállományukat legpontosabban újból leltározzák és amennyiben a várost, vagy a bankokat valamely veszély fenyegetné, az összes értékpapírokat el fogják

Czillér Imre
nagyáruházában
Szent László-tér.

égetni. Ezt a határozatot a kormánynak is tudomására hozták, amely hozzájárult ehhez és azt a kedvezményt adta, hogy a szükség esetén elégetendő papírok helyett a bankok új papírokat nyomathatnak, még az állam-papírokat is újból kinyomathatják anélkül, hogy ezért a szokásos illetéket kötelesek lennének lefizetni. Ebből a közönség joggal azt következtetheti, hogy Szentpétervárt igen közelről komoly veszély fenyegeti.

Hozzájárul ehhez még az is, hogy több orosz bank, mint például a Banque d'Es-

compte de Petersbourg, a Banque de Commerce de Volga-Kama, a Banque de Commerce de l'Azow-Don és mások, üzemüket beszüntették. A Banque d'Escompte de Odessa pétervári intézete az összes értékeket és pénzkészletet páncélynaton szállította el éjnek idején az odesszai központba. Mindezek a körülmények annyira hatottak a közönségre, hogy három napig tartó rout intéztek a bankok ellen és betéteiket követelték vissza, a bankok azonban csak a meratórium keretein belül tettek eleget a kívánásoknak.

Breszt-Litovszknál lesz a döntő ütközet.

Berlin, augusztus 16. Hágából táviratozzák a Deutsche Tageszeitungnak: Az angol kormány nagyon aggódik az orosz harcéri események miatt. Sir Edward Grey úgy nyilatkozott politikai barátai előtt, hogy még e héten meglesz a döntő ütközet Breszt-Litovszknál.

A Dardanelláknál elsüllyesztett angol hajó.

Frankfurt, augusztus 16. (M. T. I.) Konstantinápolyból táviratozzák a Frankfurter Zeitung-nak:

A Peninsular Co. 10.000 tonnás gőzöse amelyet német tengeralattjáró naszád elsüllyesztett, körülbelül 3000 főnyi friss csapatot szállított a Dardanellák ostromához. A megtorpedozás a Kos-sziget közelében történt. A hajó négy percen belül elsüllyedt.

Konstantinápoly, aug. 16. (M. T. I.) A főhadiszállás jelentése megerősíti, hogy az elsüllyesztett ellenséges szállítóhajó 10.000 tonnás volt és az Aegei-tengeren érte a német tengeralattjáró naszád torpedója. Az ellenséges csapatok közül nagyon kevés katonát mentett meg egy kórházhajó.

Az antant és a Balkán.

Budapest, aug. 16. (Saját tud.) Chiassóból jelentik: A Stampa szerint az antant képviselői sűrű tanácskozásokat folytatnak Nisben, Szófiában, Athénben, Bukarestben. Különösen Szerbiára és Görögországra gyakorolnak nagy nyomást. Ha Szerbia nem mondana le a Monasztiri vilajetról, az antantra minden végképp elveszett.

Burián berlini útja.

München, aug. 16. A Münchener Neuesten Nachrichten írja:

Báró Burián, osztrák és magyar külügyminiszter berlini látogatása csak egy láncszem a szövetségesek kormányai között, természetesen soha meg nem szűnő vélemény-kicserelésben. Világos, hogy ama rengeteg bonyolult kérdés, melyet a nagy háboru naponta fölszínre vet, gyakrabban megkívánja a vezető miniszterek összejövetelét, mint békés időben történelmi szököit. Nem lenne tehát semmi értelme annak, hogy egyik vagy másik részletkérdést jelöljük meg a mostani összejövetel különösebb okául. Az ilyen alkalmakkor természetesen megtárgyalják az összes függő politikai kérdéseket. A mostani pillanatban közel fekszik a gondolat, hogy a szövetségeseknek orosz-lengyelországi előnyomulása következtében felvetődött politikai és közigazgatási kérdéseket többek között szintén megbeszélés tárgyává tették.

Románia nem engedi meg a hadianyagszállítást.

Berlin, augusztus 16. A Vossische Zeitung bukaresti tudósítója táviratozza: Azok a hírek, hogy a holnapi minisztertanácson dönteni fognak arról, vajjon Románia megengedje-e a központi hatalmaknak, hogy az ország területén hadianyagot szállítsanak, teljesen alaptala-

nok. Románia magatartásában egyelőre semmiféle változást nem lehet észrevenni.

Venizelosz az entente mellett.

Berlin, augusztus 16. A Berliner Tageblattnak jelentik Athénből: Venizelosz politikai barátai körében a külpolitikai kérdésekre és arra vonatkozólag nyilatkozott, hogy Görögországnak milyen álláspontot kell elfoglalni a négyesszövetség jegyzékével szemben?

A volt görög miniszterelnök nyilatkozatának röviden ez a magva: Az a véleménye ma is, hogy Görögországnak az entente oldalán van helye, mert hiszen a központi hatalmaknak Törökországgal való szövetsége nem más, mint törekvés Szaloniki felé. Aki pedig Szaloniki felé törekszik, az a hellenizmus ellensége. Ebből az következik, hogy szerencsés körülmények között Görögországnak az entente mellé kellene állani.

De Oroszország folytonos visszavonulása és veresége nem nevezhető szerencsés körülménynek, úgy, hogy Görögországnak az entente hoz való csatlakozása ma káros volna és épen ezért Görögországnak egy későbbi, kedvezőbb időpontig semlegesnek kell maradni.

Esetleg, ha az entente harcéri helyzete kedvezőbb lesz, — amibe Venizelosz nem kételkedik, mert hiszen Anglia legyőzhetetlen, — akkor Görögország is tudja majd, hogy mit eszelekedjék.

Görög politikai körökben most arra kíváncsiak, hogy a korona elégedő alapnak tartja-e Venizelosz nyilatkozatát arra, hogy őt az ügyek vitelével újra megbizzza?

Török hivatalos jelentés.

Konstantinápoly, augusztus 16. A főhadiszállás közli:

Kaukázus-front.

Van városát orosz csapatok és örmény bandák megtámadták. A gyöngye helyőrség husz órai ellenállás után orosz erősítések érkezése miatt kiürítette a várost. Augusztus 11 én csapataink ismét elfoglalták a várost. A bandák és az orosz osztagok kénytelenek voltak visszavonulni, miközben az egész vidéket elpusztították.

Dardanella-front.

Ari Burnutól északra augusztus tizenegyedikén az ellenség újabb támadását, a melyet az anafortai síkságon jobbszárnyunk ellen intézett, visszavertük.

Spanyolország semleges marad.

Budapest, augusztus 16. (Saját tudósítónktól.) Madridból jelentik: Dato spanyol miniszterelnök kijelentette, hogy Spanyolország semleges marad, mindazonáltal folytatja fegyverkezéseit, hogy szükség esetén integritását megvédelmezhesse.

Bulgária óhajta a megegyezést Törökországgal

Budapest, aug. 16. (Saját tud.) Szófiából jelentik:

Radoszlavov a bulgár miniszterelnök kijelentette a Kölnische Zeitung tudósítójának a szobranjét nem hívják össze. Bulgária óhajta a megegyezést Törökországgal.

Bombák Velencére.

— Események a tengeren. —

Hidroplánjaink egyike augusztus 15-én délután Velence négy partjára bombákat dobott, melyek egynck kivételével mind az erődökön belül rombantak fel.

Repülőink az üldözésre induló öt ellenséges repülőgéppel közlöt a felszállásnál géppuskatűzzel visszafordulásra kényszerítettek, a másik kettő rövid idő múlva felhagyott az üldözéssel, míg az utolsó ellenséges repülő a mi gépünket egészen az isztriai tengerpart közelébe követte, ahonnan minden eredmény nélkül vissza kellett fordulnia.

Hidroplánunk annak ellenére, hogy ellenséges hadihajók és erődök hevesen lövöldözték, sértetlenül tért vissza.

Hivatalos olasz jelentés szerint az U. 3. jelzésű tengeralattjárónkat aug. 12 én a déli Adrián elsüllyesztették. A tengeralattjáró naszád másodlisztjét és 11 legényét megmentették és hadifogságba vitték. Flotta-parancsnokság. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

* **Kolera ellen.** Fertőtlenítő anyagok ugymint Creolin, Carbolsav, Carbol por Lysoform Kali szappan stb. Legelőszobban beszerezhető Farkas István Apolló drogeriájában Rákoczy-ut.

† Széll Kálmán.

1845 jun. 8 — 1915. aug. 16

A magyar politikai életnek olyan gyásza van, amely a háboru eseményei közepette is megállítja az embereket egy koporsó: Széll Kálmán koporsója előtt.

A magyar közéletnek egyik legjelesebb kiválósága dőlt ki Széll Kálmánnal. Volt idő, amikor az összekuszált parlamenti helyzetben egyedül az ő tekintélye, előzékeny modora és tiszta jelleme tudott rendet teremteni; ama ritka kormányfériak közé tartozott, aki nemcsak saját pártjának, hanem az ellenzéknek a bizalmát is meg tudta nyerni. A „jog, törvény és igazság“, miniszterelnöki bemutató beszédjének zárószavai szálló igévé lettek s országos lelkesedést keltettek, különösen mikor Széll valóban mindent igyekezett elkövetni, hogy ezek a szavak az életbe is átmenjenek.

Politikai pályájának miniszterelnöksége volt a tetőpontja; nemcsak országszerte örvendett osztatlan bizalomnak, hanem tekintélye Ausztriával szemben is érvényesült.

Ugyancsak nagy szolgálatokat tett Magyarországnak a bosznai okkupáció előtti években mint pénzügyminiszter; ő tette meg az első lépéseket államháztartásunk egyensúlyának helyreállítására és vasutaink államosítására.

Közgazdasági tevékenysége is nyomott hagy maga után. Egyike volt a legjobb gazdáknak, pénzügyi téren pedig európai tekintélynek örvendett. Mint a Dunántúli Magyar Közművelődési Egyesület elnöke, a magyarosodásnak tett nagy szolgálatokat.

Az utóbbi időkben betegeskedése elvonta a közélettől; tegnap a halál megváltotta szenvedéseitől.

A magyar politikai világ kitűnőségének elmulása gyászfátyolt von rövid időre a harcéri véres események elé; a békés idők helyreállítással sokszor és sokáig meg fognak emlékezni a békés alkotások, a jog, törvény és igazság nemes szándéku férfiáról.

*

Életrajzi adatai a következők:

1845 június 8-án született Gosztonyban, Vas megyében. Atyja Vas megyének alispánja s majd 1867–1871-ig főispánja volt. 1866-ban Budapesten jogi doktorrá avatták. 1867-ben szolgabíróvá választották, majd 1868-ban a szentgotthárdi kerület képviselője lett. Ezt a kerületet képviselte haláláig.

Deák Ferenc körül kezdte meg politikai pályáját, amely meglepő gyorsan emelkedett a magasba. Még nem volt harminc éves, mikor nehéz és zavaros állampénzügyeink élére került és ilyen fiatalon, fontos és felelősségteljes állásban megkoekázta azt a kezdő kormányfériakra nem nagyon ajánlatos vállalkozást, hogy vétót mondva Bosznia okkupációjának, lemondott tárcájáról. Rövid minisztersége alatt azonban kiváló pénzügyi tehetségének adta tanujelét.

Az 1878-iki kiegyezést Ausztriával, amely lényeges javulást mutatott az első kiegyezéssel szemben, ő csinálta.

Pénzügyi tehetségét a magánéletben érvényesítette. Ő alapította meg a Jelzálog Hitelbankot, amelynek a nyolcvanas évek óta mindmáig vezető tényezője volt. Hosszu ideig részt vett a Leszámitoló Bank vezetésében is, azonban az utóbbi időkben legfőként a Jelzálog Hitelbank ügyeit intézte.

Körülbéli másfél évtizedig maradt távol az aktív politikától és bár a parlamentnek állandóan tagja volt, a pártügyek és a kormányzás intézésétől távoli állott. Bánffy bukása után azonban ő került a szabadelvű párt élére és mindaddig, míg az obstrukció megkezdődött, nagyon eredményes munkásságot fejtett ki.

Miniszterelnöksége 1899–1903 június 16-ig tartott. Ő alkotta meg a kuriai bírás kodásról és a képviselői összeférhetlenségről szóló törvényt. Kormányzati sikereit az 1900-iki általános választások is igazolták, amikor az ellenzék által az elismerten tiszta választásokon nagy többségre tett szert a kormánypárt. Jelentékenyek voltak közigazgatási és szociálpolitikai reformjai. A külpolitikára nagy sikerrel folyt be s 1902. márciusban ezért a Szent István-rend nagykeresztjét kapta.

A legjobb kiegyezést, a Széll–Körber-félét, szintén ő csinálta. A „Széll-formula“ a kiegyezések történetében maradandó emlékeztető lesz. Az obstrukció azonban utját álta, kénytelen volt beadni lemondását és helyét átengedni gr. Tisza Istvánnak. Jellemző, hogy bukása alkalmával az összes ellenzéki pártok legteljesebb elismeréssel adóztak érdekeinek.

Bukása óta ismét fiatalkori ellenzékeskedése éledt fel benne és az alkotmánypárt élén elvi jelentőségű nagy ügyekben fordult egykori pártja, a többség ellen. Az utóbbi években betegeskedése miatt már csak nagyon csendes szerepet játszott. Leginkább bankjának ügyeivel foglalkozott.

Nagy tekintélye volt Ausztriában, pénzügyi képességeit ismerték és honorálták a külföldön is, a francia tőke pedig elsősorban az ő személye iránti bizalomból fektette bele pénzét a Jelzálog Hitelbankba.

Veje volt nagy költőnek, Vörösmarthy Mihálynak a kinek leányát, Ilorát vette feleségül. Kitűnő gazda is volt és rátóti gazdasága, különösen tenyészete, országosan ismert.

Betegsége.

Széll Kálmán már május 18-ika óta betegeskedett. Május 18-án délelőtt tizenegy órákor a Hitelbankban levő hivatalában hirtelen rosszul lett: újabb szélütés érte. Állapotára való tekintettel a kormányzót néhány napig hivatalában ápolták, majd mikor javulás mutatkozott, Korányi és Hercezl tanárok tanácsára leánya, Bernriederné Széll Ilona a Döbrentei-utca 16. szám alatt levő lakására szállította. Itt ápolták egészen június 5-ikéig és miután a javulás tartós volt, rátóti birtokára vitték. A nagybeteg életkedve itt egészen visszatért. Elbeszélgetett környezetével és állandóan a gazdasága iránt érdeklődött. Szent szombathelyi főorvos már csak hetenként egyszer látogatta meg és négy héttel ezelőtt fel is kelt ágyából. A kertben és az udvaron sétálgatott és becéző szeretettel foglalkozott kis unokájával Bernrieder Katinával.

Két héttel ezelőtt, egy vasárnapi napon szokott kerti sétáját végezte. Társaságában volt Varga Gábor orsz. képviselő is. Széll Kálmánt hirtelen rosszullet fogta el, annyira elgyengült, hogy nem tudott egyedül lakosztályába visszatérni. Varga képviselő és a családja vitték be a szobába. Heves láz gyötörte. Háziorvosa szivizomgyengülést és tüdőgyuladást konstatált. A család Korányi tanárt is lehvaitta Rátóra, aki a beteget megvizsgálta.

Szombathelyi öntudatánál volt, környezetével: leányával, kis unokájával és Sztojka Viktor szentgotthárdi orvossal elbeszélgetett, tegnap hajnalban öt órákor azonban elvesztette eszméletét. Bernriederné többször megkérdezte tőle, hogy vannak-e fájdalmai. A nagybeteg egy pillanatra eszméletre tért és így válaszolt:

— Nincsenek.

Ez volt az utolsó szava. Többé nem válaszolt, ismét öntudatlan állapotba esett és ma hajnalban csendesen elhunyt.

Betegsége alatt a politikusok, gróf Tisza István miniszterelnök és gróf Andrássy Gyula, számos képviselő, tisztelői és politikai barátai állandóan érdeklődtek állapota felől.

Temetése iránt még nem intézkedtek. Halálának hírére Szombathelyen a vármegye ház épületére kitétték a gyászlobogót.

Vasvármegye törvényhatósági bizottsága tegnap délelőtt 10 órákor tartotta meg közgyűlését, amelyen Békassy István főispán megemlékezett Széll Kálmánnak, a vármegye nagy fiának haláláról. Elhatározták, hogy a vármegye a temetésen méltóképpen fogja magát képviseltetni.

Dr Balás Elemér

a nagyváradai törvényszék elnöke

A hivatalos lap legközelebbi száma már közölni fogja, hogy a Bary József halálával megüresedett törvényszéki elnöki székbe dr. Balás Elemér, jelenleg a tordai kir. törvényszék elnöke neveztetett ki. A kinevezés már alá van írva, s publikálásra vár.

Az új törvényszéki elnök aránylag fiatal ember s innen Nagyváradról került fel annak idején Budapestre. 1906 június 2-án lett kir. alügyész a nagyvárad kir. ügyészségnél s két évi működés után 1908-ban budapesti kir. alügyésszé lett. Mint budapesti kir. alügyész országos hírnévre tett szert.

Hatalmas szónok s kiváló büntető jogász. A budapesti esküdtbírósnál a legbonyolultabb ügyekben ő képviselte a vádat. A legtöbb politikai vonatkozású ügyben őt bízták meg a vád képviselésével. Így a Polónyi–Lengyel-perben is dr. Balás Elemér képviselte a vádat s ebben a perben tanujelét adta egy nagy szónoki képességének, mint hatalmas talentumának. A budapesti kir. ügyészségtől nevezték ki a tordai kir. törvényszék elnökévé 1913 október 8-án.

Dr. Balás Elemér kiválik mint az elméleti jogtudomány művelője is: egyetemi magántanári képesítést is szerzett a kolozsvári egyetemen s egyik műve: „Az összes magyar büntető törvények zsebkönyve“ című műve több kiadást ért s általános használatban van.

Dr. Balás Elemér kiváló egyéniségénél fogva minden tekintetben méltónak mutatkozik arra, hogy kezére legyen bízva az ország legnagyobb törvényszékének, a nagyvárad kir. törvényszéknek vezetése. Dr. Balás Elemér a legelső között volt, akiknek neve forgalomba került, mint elnök-jelölt s kinevezésének híre úgy bírói, mint ügyvédi körökben a legnagyobb szimpatióval találkozott.

x **Szeplő-májfojt** ellen megbecsülhetetlen az **YPO** krém és szappan, mely eltünteti a ráncokat, mittessereket, bőrvörösöket és pattanásokat, ára: 1 korona. Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B. Rimanóczy palota Telefon: 13–02.

A király születésnapjának ünnepe.

A király születésnapját az idén kiváló fénytel ünnepeli meg a magyar nemzet, s így Nagyvárad közönsége is. A házakat fellobogózzák, s már ma este kigyújtják az öröm gyertyalángjait annak öröme, hogy dicsőséges ősz uralkodónk megérte nyolcvanötödik születésnapját, s különösen most, mikor a magyar nemzet hősi küzdelmének, vére dicső hullásának magasztos hódolatát teszi le Ófelsége trónja elé, örülünk, hogy szeretett királyunk hősitettekben látja a magyarság lángoló odaadását, mély tiszteletét uralkodója iránt.

A helybeli katonaság is nagy pompával ünneplő meg az uralkodó születésnapját. A 70. gyalogezred és a 4. honvédegyalogezred ma este zenés takarodót rendez a kivilágított utcákon. A 70 es ezred díszmenete a Sztaroveszky-utcán és a Rákóczi-uton keresztül gróf Széchenyi Miklós püspöki rezidencia elé vonul, a hol a zenekar díszszámot ad elő, onnan a Széchenyi-térre vonulnak, ahol Miskolczy Ferenc főispán lakása előtt áll meg a zenés menet. Innen a nagyhídon keresztül a Kolozsvári-utcán végig a Templom-térre térnek, s a Báthory-utcán keresztül vonulnak be a várba.

A honvéd díszmenet a honvédlaktanyából indul ki, a Szent László téren keresztül, a Bémer tér, Szilágyi Dezső utca, Borz-utca, Nyomda-utca utirányában a Szaniszló-

utcára vonulnak, a Hlatky Endre főispán lakása előtt ad elő a zenekar egy ünnepi számot. Innen a Rákóczi-uton végig visszatérnek a Szent László térre, ahol Radu Demeter görög katolikus püspök lakása előtt, tovább menve pedig Kert-utcán Rimpler Károly polgármester lakása előtt játszik a zenekar.

A király születésnapján, holnap reggel 9 órakor a székesegyházban gróf Széchenyi Miklós megyéspüspök tartja az ünnepi misét. A misén a polgári hatóságokon kívül a tisztikar is részt vesz; díszszázad vonul ki a zenekarral együtt. A mise alatt a szokásos gyalogsági dísztűzön kívül a székesegyház mögött ágyuval 24 üdvölvést fognak adni. A legénységet a nap folyamán templomba küldik felekezeti szerint, a román kath. legénység a Szent László-templomban vesz részt az ünnepi istentiszteleten.

Délben az összes csapattestbeli tiszték együtt ebédelnek. Az idegen ezredbeli tiszték a Pannóniában tartják az ebédet 1 órakor, ahol Hayek altábornagy fog felköszöntőt mondani a királyra. Ugyanekkor a Nagypiac-téren felállított ágyuval 24 üdvölvést fognak adni.

A város közönsége továbbá e napon a lövészárk-ünnepsélynél fogja folytatni az uralkodó születésnapjának megünneplését.

A hadtestparancsnokság a kolera ellen.

Megtörténtek az óvintézkedések.

Pár nappal ezelőtt részletesen foglalkoztunk a vármegye területén fellépett kolera veszedelemmel. Akkor különösen hangsúlyoztuk, hogy a veszedelem fellépésének főként a vármegye területén állomásozó idegen katonaság az oka. Fráter Barnabás alispán nyomban átírt a katonai parancsnoksághoz és kérte a legszigorubb intézkedések foganatosítását. A helyzet komolyságára való tekintettel a katonai parancsnokság azonnal megtette a kellő lépéseket.

Tegnap már megjelent a katonai parancsnokság intézkedése a vármegye minden községében. A katonai intézkedés főbb részletei a következők:

A megye területén, ott ahol katonaság állomásozik, egészségügyi célokra megfelelő katonai legénység rendelhető ki. A katonák között előfordult megbetegedésekről azonnal értesíteni kell a polgári hatóságokat is.

A katonai parancsnokság az egész vármegye területén szemlét tartott, amikor is feltétlenül orvoslandó dolgokat tapasztalt. Így a legénység tulnyomó része ablakok nélküli vályogházakban, istállóknál és padlásokon van összezsúfolva. A katonaság a megbetegedéseket ezeknek a körülményeknek tudja be. A bajok orvoslását a parancsnokság ismételtén kéri.

Feltűnőnek tartja a katonaság azt is, hogy a vagyonosabb osztályoknál sokkal kevesebb beszállásolás van mint a szegényebb osztálynál. Igazságos megosztás, a parancsnokság véleménye szerint, a csapatok részére is jobb elszállásolást eredményez.

Nehogy pedig a kolera bacillusait a legyek széthordhassák a parancsnokság elrendelte mérszettel való fertőtlenítést. A fertőtlenítésnek hetenkint négyszer kell megtörténni. A katonaságot megfelelő mennyiségű fertőtlenítő szerrel szerelték fel.

Az egész vármegye területén az egyéves orvosnövények és a csapatbeli altisztek szakadatlan éjjel-nappal szolgálatot teljesítenek. Ezeknek az inspekciós katonáknak az a feladatuk, hogy mikor egy katona kolera-ban, vagy kolera gyanus körülmények között megbetegedik, azonnal elmennek a megbetegedés helyére a megfelelő fertőtlenítést elvégzik.

A megye területén minden állomáson megfigyelő szobákat is rendeztetett be a katonaság.

Érdekes, hogy ezeket az intézkedéseket a katonai parancsnokság hasonló intézkedések céljából a vármegyének is figyelmébe ajánlja, holott azokat már a legutolsó kis községben is évekkal ezelőtt megtették.

A katonai parancsnokságnak ezt az erőlyes intézkedését megyszerte nagy megnyugvással veszi tudomásul a közönség. Most már remélhető, hogy a veszedelmet a polgári és katonai hatóságok együttes erővel lefogják győzni s a tovább terjedésnek útját fogják állni.

Katonai bakteriologiai laboratórium Nagyváradon.

Öriási az az erőfeszítés, amit az orvos-tudománynak végeznie kell, hogy a háboru sebesült és beteg katonái a legmondosabb ápolásban és kezelésben részesülhessenek. Mert a harc-térről visszatért katonák tekintélyes hányada nem sebesülés, hanem a különféle ragályos fertőző betegségeknek az áldozata. Az oroszoktól behurcolt kolera, a minden hadjáratban fellépő tifusz, feketehimlő, vérhas, nagyon sok áldozatot kíván magának s ha az orvos tudománynak nem sikerül terjedésüknek idejekorán gátat vetni, úgy valóságos nemzeti szerencsétlenségnek válhatnak okozójává.

Epen ezért szinte megmérhetetlen fontosságú az az intézmény, amely most Nagyváradon fog létesülni. Nem első ilyen intézmény ez már nálunk, Budapesten és Gyulán már régóta fennállanak az intézetek. Nehogy azonban nálunk is — hasonlóan a szerbekhez — elterjedjenek e járványok, a hadvezetőség a legszigorubb egészségügyi rendszabályokat rendelte el.

Minden hadtest területén több ilyen laboratóriumot állítanak fel, melynek segítségével hat óra alatt megtudható, hogy fertőző beteg-e a katona vagy nem.

A temesvári VII. hadtest területén is több ilyen laboratóriumot szerveztek, sőt Aradon már két hónapja fenn is áll. Ezután ennek mintájára fogják a többieket felállítani.

Nagyváradról dr. Berkovics René ezredorvos utazott Aradra és tanulmányozza ezen fontos intézmény rendszerét. Van itt bakteriologiai, kémiai laboratórium és állatkísérleti

telep. S az ezekben felhalmozott vegyi anyagok, üveg készülékek és gépek segítségével hamar megállapítható, hogy fertőző-e a betegség, vagy sem. S ha tudjuk azt, hogy máskor ennek megállapítása napokat vett igénybe, úgy most könnyen megérthetjük e létesítendő intézmény végtelen fontosságát. Mert ennek segítségével hat óra alatt megállapítható, hogy fertőző-e a beteg, s így elkülönítésre van e szüksége.

S hogy ez mit jelent, azt a debreceni kolerajárvány legjobb bizonyítja. Mert ott a járvány már a lakosság körében is elterjedt; de az orvosok az épen ott levő bakteriologiai laboratórium segítségével még idejekorán elfojtották, százak és százak életét mentve így meg a pusztító vészről.

Szükségtelen, hogy a létesítendő intézmény szükségességét hangsúlyozzuk. Ezt maguk az illetékes körök tartották szükségesnek, hogy a legmesszebbmenő óvintézkedésnek eleget tegyenek.

Csak a legnagyobb örömmel tudjuk üdvözölni e nagyszerű intézményt, mely a polgárság egészségügyét is elsősorban lesz hivatva előmozdítani.

* **Zeuzai kisasszony** a Rákóczi-uton 7. sz. alatt Aszódival szembe. Simor Gyula hangszerkészítőnél, Mikor az est megszélni kezd, Nem én lettem hűtlen hozzád, Te szőke gyermek. Háborus lemez újdonságok. Hangszerek hegedűk, gramafonok eladása és javítása olesóárban. Húr különlegességek.

A lövészárók-ünnepély bizalmi- és háziasszonyai.

A Vörös-Kereszt bizalmi asszonyai: Sztaniszlavszky Adolfné, Harmathy Károlyné, Kőszeghy Józsefné, Boócz Gézáné, Buzássy Albertné.

A Vörös Kereszt háziasszonyai: Horványi Gyuláné, Osváth Lajosné, Fekete Ilonka, Fekete Péterné, Murezsán Valérné, Tripsó Sándorné, Szeszics Elekné, Göndies Irén, Labiakovits Emilné, Beleznay Antalné, Pásztor Ferencné, Szentlélek Kálmáné, Buzássy Albertné, Marjayné, Hoffmann Ilu, Kocsis Józsefné, Thury Endréné, Tatár Zoltáné, Molnár Imréné, Bozóky Gyuláné, Zilinszky Béláné, Siket Trajáné, Gyöngyössy Istvánné, Konrad Béláné, Grunwald Henrikné, Thury Jenőné, Pálffy Jenőné, Godan Sándorné, Regdon Istvánné, Krüger Aladárné, Lázár Aurélné, Deutsch Károlyné, Kotezó Jenőné, Fényes Lórádné, Hofbauer Pálné, Pelle Jánosné, Mihelffy Pálné, Medvigy Ferencné, Oláry Gyuláné, Papolezy Ferencné, Zigre Miklósné, Koszta Istvánné, özv. Lukács Gusztávné, Orley Györgyné, Szunyogh Pálné, Tar Klementin és huga, Spitzer Mártonné, Kolozsváryné, Tar Klementin, Beothy Cica, Kövérné, Kövér Ili, Novomeskyné, Belányi Imréné, K. Polgár Mariska, Görög Olga, Horváth Mici, Erdős Emilné, Barna Jenőné, Sággy Tercsi, Hegedüs Rezsőné, Rimanóczy Kálmáné, Kepes Miklósné és Koros Irén, Lázár Aurélné, Marton Manóné, Matolay Károlyné, Frankó Józsefné, Némethy Ferencné, Poyvár Mariska, Szintay Lajosné, özv. Vadász Albertné, Sebestyén Lili, Gyarmathy, Baranyai Gizi, Kiss Ili, Moré Mici, Pap Ica, Pap Margit, Pap Muei, Olasz Böske, Ottömösy Ida, Ottömösy Olga, Stepani Margit, Sulyok Ica, Szücs Lili, Várkonyi Sári, Kőszeghy Andi, Beleznay Anna, Beleznay Boro, Csulyok Marcsa, Pásztor Edith, Tar Klementin, Sebessy Irén, Szmazenka Edith, Polgár Juliska, Bánáthy Rózi, Kovács Böske, Stetner Irén, Mille nővérek, Pap Ibolyka, Kövér Ili, Feledi Annuska, Ravaszdy Ilona, Kolozsváry Margit, Kakas Mici és Böske, Bakó Ili, Tóth Irén, Márkus Rózsika, Beüthy Katika, Alov nővérek, Török leányok, Baranyi Böske, Meluch Lajosné, Sebestyén Lili, és huga, Schenker Ferencné, Berényi Gézáné, Oláry Gyuláné, Reck Gézáné és leányai, Felicides Lajosné, Buday Alajosné, Pál Ilona igazgatóné, Molnár Béláné, Várszeghy Lajosné, Béli Zoltáné, tanárné, Bulyovszky Józsefné, Karácsonyi Jánosné, Mikusay Józsefné, Fekete Péterné, Biró Márkusné, Vasadi Lajosné.

Az Első Vörös Kereszt Otthon.

Hadsegélyző hölgybizottság:

Bizalmi asszonyok: Plattly Miklósné, Márkus Lászlóné, Juricskay Dezsőné.

Házi asszonyok: Báró Podmaniczky Károlyné, Gellért Lászlóné, Sigmond Andorné, Havas Mórné, Tamásfalvi Thury Ignácné, Ipolyi Keller Gyuláné, Móríz Ernőné, Tóth Istvánné, Kovásznay Marcellné, Cziffra Kálmáné, Kelemen Józsefné, Baranyi Tiborné, dr. Mártonffy Bogdáné, Sebess Lajosné, dr. Fásy Lajosné és leánya, Bakats Béláné, Verner Kálmáné, Olasz Elemérné, Lendray Béláné, Tóth Mihályné, Fráter Lászlóné, Udvarhelyi Béláné, Krausz Samuné, dr. Poyvár Ernőné.

Biharmegyei nőegylet.

Bizalmi asszonyok: Einökné Escherolies Sándorné báróné, Bulyovszky Józsefné, Nagy Odónné, Vueskies Julia.

Háziasszonyok: Papp Imréné és leánya, Sas Edéné és leányai, Kiss Döméné és leánya, Balogh Kálmáné és leánya, Laszky Arminné és leánya, Bige Gyuláné és leánya, Schvarcz Gézáné és leánya, Böhm Jenőné és leánya, Somogyi Gézáné és leánya, Csepregi Miklósné és leánya, Vértési Andorné és leánya,

özv. Brányi Gézáné, dr. Csulyok Béláné és leánya, Eleméry Ferencné, özv. Géher Antalné, Niedermann Antalné, Reck Gézáné és leánya, Frankó Józsefné, Gálbori Józsefné, Schalender Lajosné és leánya, Németh Istvánné és leánya.

Evangélikus női-gyámintézet.

Bizalmi asszonyok: Soós Jenőné, Szabó Akosné, Maternyi Imréné, Petry Gyuláné.

Házi asszonyok: Schenker Ferencné, Hegedüs Ottóné, Szilágyi Gézáné, Igaz Károlyné, Szirmai Lajosné, Tabéry Arminné, Molnár Lajosné, Butyka Lajosné, Moszkorcsák Gizella, Klinó Irma, Nosz Gusztávné.

Protestáns nőegylet.

Bizalmi asszonyok: Csák Aladárné, Lázár Mártonné, Vasady Lajosné, Butyka Lajosné.

Háziasszonyok: Kenéz Sándorné, özv. Csídey Jánosné, Puskás Lajosné, Csulyok Béláné, Korbély Józsefné, Váradyné Szemes Ilona, özv. Hegyesy Mártonné, Kovásznai Marcelné, Melnsh Lajosné, özv. Halmágyi Zoltáné.

Gyermekbarát Egylet

Bizalmi asszonyok: Dr. Moskovits Józsefné, Székely Sándorné, Rendes Vilmosné, Reismann Mórné.

Háziasszonyok: Kohn Károlyné, Moskovits Miksáné és leánya, Rosenberg Izsóné és leánya, Gerő Arminné és leánya, dr. Várnai Ferencné és két leánya, dr. Róz Józsefné és leánya, Róz Simonné, May Sándorné, dr. Adorján Arminné és a kisasszonya, Moskovits Böske, Balog Lajosné, Bőszörményi Erzsike, Dutka Akosné, Havas Rózsika.

Izr. nőegylet.

Bizalmi hölgyek: Schütz Albertné, dr. Mihelffy Lajosné, dr. Rezső Mórné, Schönfeld Lajosné, Fényes Manóné, Darvas Imréné.

12 hölgy. Billitz Sándorné, Bognár Sándorné, dr. Adorján Emilné, Sonnenfeld Adolfné, dr. Popper Akosné, dr. Sarkadi Lajosné, Weinberger Lajosné, Ince Lipótné, Fehér Dezsőné, Vadász Albertné, dr. Rácz Odónné, Havas Rózsika, Waldmann Erzsé, Várnai Ida, Darvas Rózi, Sarkadi Klári, Gerő Magda, Ertler Magda, Balogh Magda, Kolliner Gabi, Schönfeld Ily, Mihelffy Magda, Neubum Mariska, Popper Annus, Nemes Annus.

Feministák.

Bizalmi asszonyok: Rechné Bauer Zsófia, dr. Edelman Mányhértné, dr. Gyémánt Jenőné, Simonyi Ernőné, Wiener Jenőné, Ágoston Péterné.

Háziasszonyok: Dr. Perczel Adolfné, dr. Kovács Zsigmondné, Moskovits Miksáné, Ince Lipótné, Ottömösiné és leányai, Rollner Miklósné, dr. Meer Samuné, ifj. Moskovits Mórné, Salamon Ernőné, Lédig Miklósné és leányai, Löwi Vilmosné, Schönberger Arminné, Havas Mórné és leánya, Némethi Mihályné és unokahuga, Kun Gyuláné.

Népkonyha.

Bizalmi asszonyok: Diósy Lajosné, Ullmann Sándorné, Wiener Jenőné, Perlesz Józsefné.

Háziasszonyok: Farkas Istvánné, Perlesz Emny, Mak Mórné, Barta Ninus, Leitner Mártonné, Leitner Terike, Leitner Lázárné, Leitner Margit, Schönberger Ermy, Reichard Dezsőné, Blau Rózi, Kohn Dávidné, Königsberg E., Schwartz Sománé, Lédig Emilia, Weimann Béláné, Rothbarth E., Kuhn Gyuláné, Lövy Vilmosné, Rosinger E., Gellisz Gyuláné, Moskovits Ilonka.

*

A Vörös Kereszt lövészárók nagyszabású ünnepélyének díszét nagyban emeli, hogy az ünnepély megnyitását gróf Széchényi Miklós

v. b. t. t., magyéspüspök Ó Excoellentiája, kegyesen elvállalta.

A rendezőség ismételve kéri mindazon gyermekeket serdülő leányokat, fiukat kiknek bármind jelmezük van: katonaruhájuk, ápolónői, vagy magyar ruhájuk, minden előleges bejelentés nélkül is tömegesen vegyenek részt a 22 iki felvonulásba, mindenki egy a ruhájának megfelelő kis zászlóval, az ápolónők fehér zászlóval, melyen vörös kereszt van. A menetet városunk egyik szép fiatal lánya s ifju katonája nagy zászlóval fogja vezetni.

Ujabbban a következők adakoztak az ünnepély céljaira: Báró Luzenszky Lenke 20 K., Személyi Kálmáné 10, Boroky Gyuláné 10, Német Istvánné 10 K. Tombola tárgyakat küldtek Neubrunn Mariska, Poszpisch Gézáné, özv. Csók Aladárné, Schönberger Arminné, Grunwald Henrikné, Moskovics Gizella, Munk Mórné, Hegedüs Ottóné, Holvéd Vilmosné, Mester Ilona, özv. Deryei Ferencné.

Hindenburg győzelme a Narew és a Bug között.

**Nagy előrehaladás
a többi részen is.**

Berlin, augusztus 16 A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Hammelsweilerntől északra (Damenskirchtől északra) a franciáknak egy részleges támadása állásaink előtt tűzünkben összeomlott.

Keleti hadszíntér.

Hindenburg tábornagy hadseregcsoportja.

A kovnoi előretolt állások ellen intézett további sikeres támadások alkalmával 1730 orosz, köztük 7 tisztet elfogtunk. Az orosz állásoknak Narszet átkelésével előkészített áttörése tökéletesen sikerült.

Az ellenség az áttörés helyéről kiinduló nyomásnak és az egész arcvonalon megnyitott támadásoknak enged és a **Narewtől Bugig terjedő összes állásaiból hátrál.**

Üldöző csapataink elérték Briansk magasságát. Több mint 500 fogoly jutott kezünkre.

Novogeorgievsknél a védőket a váróvhöz közelebb vetettük vissza.

Lipót bajor herceg hadseregcsoportja.

A balszárny éjjel Drosziszintől nyugatra kieroszakolta az átkelést a Bugra.

A centrum és a jobb szárny tegnap délelőtti áthaladt Losicén és Miedzyrzecen és a Tusna-Lukowka szakaszon (Drohiziny és Biala között.) Ujabb ellenállásra talált, amely ma virradatkor Losicétől keletre sziléziai hadsereg támadása megtört. Az ellenséget üldözzük.

Mackensen tábornagy hadseregcsoportja.

Az üldözés tovább tart Bialát és Szwarcotycét elhagytuk. **Wlodawától keletre csapataink a keleti parton nyomulunk előre.** (Min. eln. sajtóosztály.)

x Négy szoba és előszobából álló lakás, irodának különösen alkalmas, villanyvilágítás és gőzfűtés berendezéssel, a Bémer-tér közvetlen közelében f. év augusztus hó 1-től, esetleg már május hó 1-től kezdődőleg kiadó. Bővebbet a ház mesternél. Szent János-utca 3. szám.

..HIREK..

Adakozzunk a felvidék felépítésére!

Adományokat gyűjt a Tiszántúl szerkesztősége is.

Az egész ország lakosságának lelkében visszhangra talált a nemes eszme, hogy az oroszok által feldúlt, rommá perzselt és lerombolt felvidéki falvakat felépítsük s a sokat szenvedett, kipusztított szegény lakoságnak visszaadjuk hajlékát.

Ez a kötelesség reánk hárul, akiket a sors megkímélt a háboru borzalmaitól s míg az ádáz ellenség vad dübe által félszerzett falvak lakossága menekülni kényszerült rommá tett otthonából, mi a békés otthon melegét élveztük.

A törvényhatóságok által megindított mozgalomhoz kell csatlakoznia a társadalom minden rétegének; ki kell vennie a részét ebből a hazafias munkából szegénynek, gazdagnak, hogy a rombadúlt falvak helyén épülő hajlékok hirdessék a nemzet összégének együttérzését, áldozatkészségét.

Ha mindenki tehetségéhez képest meghozza áldozatát e szent célra, a romok felett új élet fakad.

A hazafias, szent célra Nagyvárad város polgármestere adakozásra hívta fel a város közönségét.

A gyűjtést mi is megindítjuk s a befolyó adományokat a polgármesteri hivatalhoz juttatjuk.

Az első adomány tegnap érkezett hozzánk. Kelemen Kálmán és neje 20 koronát adtak Váradfalva felépítésére.

Kérjük a közönséget, hogy adományait szerkesztőségünkhez juttatni sziveskedjenek.

* Kiténtetett huszártisztek. A király az ellenséggel szemben tanúsított vitéz magatartásának elismerésül a 2. honv. huszár ezredbeli Szinay István tart. századosnak a katonai érdemkereszt hadiékitemnyes III. osztályát adományozta, azonkívül megparancsolta, hogy Kövendy Gyula hadnagynak és Horváth Ferencz tart. főhadnagynak mindakettlen szintén a 2. honv. huszár ezredben a legfelsőbb dícsérő elismerés tudtul adassék.

* A kapucinus rendből. A kapucinus rend kormányja Hencz Aurél kapucinus rendi atyát Budapestre helyezte át. Hencz Aurél itt léte alatt nagy népszerűségre jutott, s távozását sajnálattal veszi tudomásul városunk katolikus társadalma. Helyére Horváth Szilvesztert rendelte a rend kormányja. Horváth Szilveszter legutóbb Bécsben teljesített szolgálatot, ahol a bécsi magyarok gyóntatója volt. A rend tagjai közül eddig 24-en teljesítettek katonai szolgálatot.

* Gabonát vásárolnak a vasutasok. A kolozsvári vasuti üzletvezetőség tegnap rendeletet intézett minden főnökséghez és minden tisztviselőjéhez a gabona vásárlás dolgában. A rendelet értelmében a vasutasok tartoznak maguknak megfelelő gabona készletet beszerezni, még pedig a termelőktől. A hatósági támogatást csak azok vehetik igénybe, akik egyáltalán nem képesek most annyi pénzt kiadni, amennyiből a szükségletet biztosítani tudják. A vas-

utasok bevásárlásának támogatására a közgazgatási hatóságokat tegnap kérte fel az üzletvezetőség.

* Kinevezés. A király dr. Ács János, a 4. népf. parancsnokság nyilvántartásában álló, a 101. gy. e.-hez beosztott népfelkelőt népfelkelő segédorvossá nevezte ki.

* Szunyogh Szabolcs holttestét hazahozták. Egész Biharvármegyében a legnagyobb részvételt keltette annakidején Szunyogh Szabolcs esztári nagybirtokosnak, a megyei munkapárt elnökének elhunytja. E tősgyökeres magyar ur élete utolsó napjáig vezető szerepet vitt Biharvármegyében s így őszinte fájdalmat okozott, hogy nem kísérhették el mindannyian utolsó útjára. Azonban szive, lelke és egész lénye Biharhoz kötötte mindig. S most, hogy a körülmények megengedték, holttestét Budapestről hazahozta családja Esztárra, haza, hogy az esztári édes anyaföldben nyugodhasson. Szombaton délután ment végbe nagy pompával Szunyogh Szabolcs eltemetése Esztáron. Részt vett azon a Szunyogh, Beóthy, Miskolezy Plathy, Móri és több rokon családon kívül a környék egész intelligenciája. Azóta Biharvármegyében ismét több van egy kiváló férfiú sírjával.

* Grócz Béla gyásza. A káptalan-sori nagypréposti háznak gyásza van: özvegy Grócz Alajosné, született Hönigh Eleonora életének 82-ik évében e hó 16-án, Nagyváradon meghalt. Az elhunyt jóságos matrona ángya volt Grócz Béla nagyprépost apostoli pronotáriusnak, akit meleg rokoni szeretet fűzött az elhunythoz, rég elhunyt fivére özvegyéhez. Temetése e hó 18-án, szerdán délelőtt 10 órakor lesz a káptalan-sori 19/5. sz. gyászházról. A beszentelés után a holttestet a székesegyházba viszik s a gyászmise után az olasz temetőben temetik el. — A család a következő gyászjelentést adta ki:

Alulírottak mély szomorúsággal, de Isten akaratan való teljes megnyugvással jelentik özvegy Grócz Alajosné született Hönigh Eleonorának élete 82-ik évében, keresztény türelemmel viselt rövid betegség után, folyó év augusztus 16-án, az egyház szentségével megerősített lélekkel az Urban történt elhunytát. Hült tetemei augusztus 18-án délelőtt, a 10 órakor kezdődő beszentelés s ezt a székesegyházban követő engedelmis szentmise után fognak a káptalan-sori 19-5. számú házból a váradolási sírkertben elhelyeztetni. Nagyvárad, 1915 augusztus hó 16. Az örök világosság fényeskedjék neki! Grócz Béla nagyprépost. Fiai és menyei: özv. Grócz Kálmánné Volfram Emilia, Grócz Ernő és Puskás Etelka, ifj. Grócz Béla és Molnár Aranka. Unokái: Grócz Kálmár, Grócz Mária, Langmár Ferencné, Grócz Béla, Grócz László, Grócz Lujza, Szilárd Kálmánné, Grócz Jolán, Eszláry Lászlóné, Grócz Imre, Grócz Ernő.

* A Félix fürdő új bérlője. A gyógyvizéről messzeföldön híres Félix-fürdő új évtől bérlőt cserél. Komzsik Alajos eddigi bérlőjének, aki 12 évi bérlete alatt nagyban fokozta a kitűnő gyógyfürdő hírnevét, — szerződése ez év végével lejár s a jászóvári premontrai-rend, a fürdő tulajdonosa tudvalevőleg pályázatot hirdetett a fürdő bérletére. Sokan pályáztak, különböző időre és feltételek mellett. A rend kormányzósága Reigl Ernő vasuti vendéglős ajánlatát találta a legmegfelelőbbnek, nem csupán azért, mert tetemesen magasabb bérleti összeget ajánlott, hanem a megállapodások, nagy mérvű építkezések révén a fürdő további hatalmas fejlődése is biztosítva van az elfogadott ajánlat által. Nemcsak újabb szálloda épületek,

de újabb modern fürdőhelyek építése is tervbe van véve, amelyek építését mindjárt háboru lezajlása után megkezdik. Az egész fürdő telepet a mostani acetylén-világítás helyett mielőbb villanyvilágítással rendezik be. A bérletre a szerződés, amely 1916. január 1-től 12 évre szól, most írják alá. A fürdő új bérlője: Reigl Ernő agilis fiatal szakember, jelenleg a kassai vasuti vendéglős bérlője s ismert vendéglős család tagja. Ugyanis családja bérlő a kassai legelőkelőbb kávéházat: az Andrássy kávéházat s az országos híri Schalk ház szállodát. Ilyen körülményekből ítélve, a Félix fürdő további fejlődését remélhetjük.

* Tilos a viharágyu. Valamikor az a hiedelem uralkodott a gazdák között, hogy a viharágyuval el zavarhatják az eső és viharteljes felhőket. Ebben a tudatban aztán rendeztek is olyan felhő ostromot a gazdák, hogy háromszor olyan vihart idéztek elő, mint amilyen ágyu nélkül lett volna. A miniszter most ezt a hiábavaló ostromot beszüntette. Tekintettel arra, hogy most jó ta-karékoskodni a puskaporral, a belügyminiszter rendeletet adott ki, amelyben a viharágyuzást egyenesen befiltotta.

* Szőkevény orosz foglyok. Egyes orosz foglyokból még most is kikitör a honvágy, s megpróbálnak elszökni az egyes munkatelepekről. Tegnap ismét kapott a nagyvárad rendőrség egy hivatalos táviratot a tiszafüredi főjegyzőtől, amely 4 megszökött orosz fogoly körözését kéri. A távirat a következő:

Tiszafüred. — Karmatics Fedor, Novjekw Vendeikt, Dobrenyak Vocismir és Michel Ivan orosz foglyok innen Románia felé vasárnap reggel polgári ruhában megszöktek. Széles körű nyomozást kérek elrendelni. Márkus Géza, főjegyző.

* Halálozások. Endorfer Mariska, Endorfer Árpád és neje Balogh Agnes leánya e hó 15-én, életének 35-ik évében, rövid szenvedés után meghalt. Nagy számu rokonság gyászolja. Temetése e hó 17-én d. u. 2 órakor lesz a Széles utca 28. számú háztól. — Fekete Józsefné szül. Szávin Natália, életének 64-ik, házasságának 38-ik évében e hó 14-én elhunyt. Az elhunytat férje, gyermekei és nagy rokonság gyászolja. Temetése e hó 15-én volt a Körös-utca 15. számú háztól. — Özvegy Papp Sándorné sz. Kiss Julia, életének 80-ik évében elhunyt e hó 15-én. — Az elhunytat a Missuray, Schmidt, Mertz és Germán-családok gyászolják. Az elhunyt temetése e hó 17-én, d. u. 4 órakor lesz a Körös-utca 23. sz. gyászházról.

* Szabó iparosok figyelmébe. Felkérem mindazon szabó iparos urakat, kik katonai egyenruhák varrására vállalkozni hajlandók, hogy ma, azaz kedden este 8 órakor az Ipartestület hivatalában fontos megbeszélések céljából megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1915. augusztus 16. Tisztelettel Czeglédy Jeremiás ipt. elnök.

* Egy szép fiatal hűtás ló eladó. Aradi-ut 27. Schlesinger ház.

x Mindennemű **molyirtó** szerek és **fertőtlenítő** cikkeket legolcsóbban beszerezhetők, Farkas István „Apolló” drogeriájában. Rákóczi-ut 7/B.

* Dusafalva község határában 300 kis hold legelő bérbeadó. Értekezni lehet a Polgári Takarékpénztárnál Nagyváradon.

x **Pócskairtó NOXIN** biztos szer. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

CIPÓ

ujdonságaim megérkeztek!
Reichard Dezső
 Rákóczi-ut. Orsolya zárda épület.

* **Aszódinál** a katonaság az egész vonalon vásárol csokoládét, kávét, teát, rumot, konyakot, likőröket, borovieska pálinkát szardiniát, leveskoekát, huskonzerveket, sajtót, liptói-turót, szalámit, kaviárt, hűsítő- és üdítőcukorkákat, gyengélkedőknek valódi málna szörpöt, munkásnépnek, hol a hus drága, ajánlok friss sóheringet nagyban is, raktáron befőzőcukor, kecska- és daráltcukor, mazsola, mandula és finom dió, kétszersült és gyermekeknek piskóta, szágó, kakaó, zabliszt, rizsliszt, burgonyaliszt, tapió, egyidejűleg ajánlom Aszódi-féle reklam kész darált kávémat, negyedkiló 85 fillér. A vásárló közönséget meghívom augusztus 1-jei vásárlásra, az árak a régiék. Aszódi Mihály Sas palota, Kossuth-utca, Telefon 635. szám.

x **Kiadó lakások.** Ósi-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

x **Egy nagy raktárhelyiség** a Szacsy-utca 11. számú házban AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbanknál.

x **Kiadó lakások.** Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

* **Ingyetlen eladás.** Nagytelek-utca 3. szám alatt ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes feltételek megtalálhatók Kossuth-utca 3. szám alatt irodánkban. Hungaria szpógyár r.t.

Legujabb táviratok.

Széll Kálmán temetése.

Budapest, augusztus 16. (Saj. tud.) Széll Kálmán temetése csütörtökön lesz a toplanfai családi sírboltba.

Görögország és Szerbia nem engednek területet Bulgáriának.

Athén, aug. 16. (Saját tud.) Gunarisz miniszterelnök a Macedon képviselőknek kijelentette, hogy Szerbiával egyetértelműleg visszautasítják az antant jegyzékét. Bulgáriának semmi területet sem engednek által.

Az oroszok titkolták Varsó elestét.

Berlin, augusztus 16. (Saját tudósítónktól.) A Zeitmittagnak jelentik Csernovitzból: Zalescyki közelében az oroszok parlamentáirt küldtek a mieinkhez, hogy igaz-e Varsó eleste. — Ebből következettik, hogy eddig eltitkolták előttük.

Döntő román minisztertanács

Budapest, augusztus 16. (Saját tud.) Bukarestből jelentik: Vasárnap döntő fontosságú minisztertanács volt.

Amerikától függ a háboru vége.

Budapest, augusztus 16. (Saj. tud.) Berlinből jelentik: Moltke vezérrezredes Emerson amerikai haditudósítónak mondotta: „A háboru addig tart, amíg Amerika municiót szállít ellenségeinknek. Nélküle egyik fronton már bevégeződött volna a harc“.

Az orosz vezérkar tanácskozása.

Stokholm, augusztus 16. (Saj. tud.) Karskoje Seloban magasrangú katonákkal állandó tanácskozások folynak. Hirszerint fontos döntések fellett tanácskoznak.

IRODÁLOM

Magyar Gazdák Szemléje. A Magyar Gazdaszövetség folyóirata. Szerkeszti Bernát István. Legutóbbi száma a következő érdekes és változatos tartalommal jelent meg: A csődelhárítás jogintézménye agrárpolitikai szempontból. Dr. Szentirmay Ödön. Románia vámpolitikája. Bernát I. Gróf Károlyi Sándor és vezérkara. II. A büntető-törvénykönyv reformjához. Időszéri könyvek. Dr. Czettler Jenő. Különlék: Tartolci uzoraper. — A magyar föld védelme. — Wagner Adolf jubileuma. — Conrad János. — Magyarország közgazdasága. — Szerkesztőség: Budapest, IX. kerület. Üllői-ut 25. sz. alatt.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KAROLY.

H i r d e t é s e k

Olcsó

burgonyára és főzelékfélékre előjegyzéseket gyűjt

a Nagyváradai tisztviselők fogyasztási Szövetkezete.

Rákóczi-ut 6. szám. a.
 Orsolya-zárda épület.
 Telefon szám 769.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.
 18482/1915 szám.

Felhívás:

a szeszfőző készülékeknek hadi célokra való beszolgáltatásáról.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala felhívja az alább felsorolt, a kir. pénzügyigazgatás által kiüntetett szeszfőző készülék tulajdonosokat, hogy a 10297/sz. el. 20—b. 1915. honvédelmi miniszteri rendelet alapján kötelesek készülékeiket az alább megjelölt helyen és időben és módon beszolgáltatni.

A szeszfőző készülék tulajdonosok kötelesek:

1. Készülékeiket hivatalosan lezárva a hozzájuk tartozó leletjegyzékkel együtt f. hó 19-éig (csütörtök) a városháza udvarán, egy egy ezen célra kijelölt helyre elszállítani. A hivatalos zár, amennyiben a készülék ennek levétele nélkül el nem szállítható, csak a beszolgáltatás napján vehető le.

2. A készüléken, valamint tartozékain egy szelvény erősítendő fel, amelyen a beszolgáltató neve, lakása legyen rajta, ezen készülékről az átvevő tisztviselő az átadónak elismervényt fog kiállítani.

3. Minden beszolgáltatásra kötelezett tartozik a beszolgáltatott anyagokról 2 szelvényt kiállítani, amelyen a beszolgáltatott anyag neve, sulya, tiszta sulya, a beszolgáltató neve, lakása fel kell legyen tüntetve.

Aki ezen utasításokat be nem tartja a törvény értelmében 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig pénzbírsággal sújtatik.

Nagyvárad, 1915 augusztus 15.

Gerő
 rendőrkapitány.

Hirdetmény.

A magyar kir. honvédelmi miniszter ur 171301—1915 számú rendelete alapján közhírré teszem, hogy Budapest székesfőváros közönsége által boldog emlékeztető József főherceg ur Ó. cs. és kir. Fensége honvéd főparancsnokságának 25. évfordulója alkalmából s annak emlékére, a magyar kir. honvédség árvái részére, az illetőségre való tekintet nélkül létesített alapítványi helyek közül jelenleg a „József“ fiárvaházban egy, az „Erzsébet“ leányárvaházban pedig szintén egy hely kerülhet betöltés alá, amely helyekre ezennel pályázat hirdettetik. Mindkét árvaházban való felvétel kellékeikéig igazolandó: a) az, hogy a felvétetni kért gyermek tényleg a magyar kir. honvédség kötelékébe tartozott vagy tartozó apának törvényes leszármazója, b) a vagyontalanság, c) félárváknál (akik tudniillik apátlanok, vagy anyátlanok) az életben levő szülő vagyontalansága, d) hogy az árva 6 életévét már betöltötte és hogy fiu árva a 10 ik, a leány árva pedig a 12-ik életévét még tul nem haladta, e) hogy ép testű és elméjű, a himlőn át esett, vagy ellene sikerrrel beoltatott. Az árva kora és a szülők elhalálása hiteles anyakönyvi kivonattal, a testi és elméleti állapot, a himlőoltás és a vagyontalanság közzhatalmasan hitelesített orvosi és helyhatósági bizonyítvánnyal igazolandó. A kellően felszerelt bélyegtelen kérvények, melyekben a szülő vagy gyám neve, állása és lakhelye (város, megye, utolsó posta) is felemlítendő, folyó évi augusztus hó 31-ig a magyar kir. honvédelmi miniszterhez nyújtandók be ahonnan Budapest székesfőváros hatóságához fognak küldetni és a kijelölési jog gyakorlása végett József főherceg ur Ó. cs. és kir. Fenségéhez fognak felterjesztetni. Az alapítványi helyek az 1915—16. tanév folyamán lesznek betöltendőek s a felvétel vagy fel nem vételről az árvák hozzátartozóit Budapest székesfőváros tanácsa hatósági uton fogja értesíteni. Nagyvárad, 1915 július hó 31. Eleméry Ferencz, katonai tanácsnok.

**Nagyvárad város tanácsának árverési
küldöttségétől.**

sz. 9778—1915. sz.

Árlejtési hirdetmény.

A városi tanácstól nyert megbízás folytán katonai gyakorló-téren építendő honvéd tüzér löszerraktár és tartozékai építő munkálatainak vállalatba adása céljából folyó évi augusztus hó 31-ik napján d. e. 10 órakor a városháza bizottsági termében nyilvános árlejtést fogok tartani.

A vállalatba adandó munkálatok a következők:

1. Föld kőműves és elhelyező munka.
2. Vas munka.
3. Kőfaragó munka.
4. Ács munka.
5. Bádogos munka.
6. Tető fedő munka.
7. Asztalos munka.
8. Lakatos munka.
9. Mázoló.
10. Villámhárító.

Ajánlatot lehet tenni az összes munkákra avagy egy, vagy több munka csoportra is. Bánatpénzül az ajánlati összeg 5 %-át teendő le a városi házipénztárba.

A bánatpénz készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban tehető le.

A bánatpénzt az ajánlathoz csatolni nem szabad, hanem a bánatpénz kitételét igazoló nyugta vagy annak közjegyzőileg hitelesített másolata csatolandó az ajánlathoz.

Az ajánlatok csak írásban alulírott küldöttségi elnök kezéhez 1915. év augusztus hó 31-ik napjának délelőtti 10 órájáig adhatók be. Az ajánlatok nyilvános árlejtésben fognak felbontatni. Az ajánlatok 1 koronás bélyeggel látandók el és csak szabályszerűen kiállított és pecséttel lezárt sértetlen borítékban elhelyezett és közvetlenül vagy posta útján beadott ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni. A borítékban megjelölendő a munkálat melyre ajánlat vonatkozik.

Ajánlat csak az egységárok megjelölése mellett tehető, ebből a célból a város ártételekkel ki nem töltött költségvetéseket bocsájt a pályázók rendelkezésére vagyis az ajánlattevőknek maguknak kell azon egységárokat kitüntetni, melyek mellett a munkálatok végrehajtását kötelezik.

A fenti vállalatra vonatkozó általános és részletes feltételek ártételekkel ki nem töltött költségvetések és tervek a városi mérnöki hivatalnál a hivatalos erák alatt megtekinthetők és a feltételek és költségvetések díjtalanul megszerezhetők.

Minden ajánlattevő ajánlatában világosan kitenni köteles, hogy a jelen hirdetményt, az árlejtési feltételeket ártételekkel ki nem töltött költségvetéseket és terveket ismeri és azokat magára kötelezőnek elfogadja.

A közszállítási szabályrendeletnek a hazai gyártmányok és magyar honos műszaki erő stb. alkalma-

zására vonatkozó határozmányai minden ajánlattevőre feltétlenül kötelezők.

Az ajánlattevő tett ajánlata azonnal és mindaddig kötelezi, míg az ajánlatok felett a végleges döntés meg nem történik ellenben Nagyvárad városát csakis az árlejtés eredménye felett hozandó határozat jogerőre emelkedésével kötelezi.

Ama pályázók, kik ajánlatuk benyújtásakor a várossal még üzleti összeköttetésben nem állottak, illetve a városi hatóság előtt még ismeretlenek, tartoznak szállító képességüket és megbízhatóságukat azon keresk. és iparkamara bizonyítással igazolni, melyhez vállalatuk telepe szerint tartoznak.

A város közönsége fenntartja a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között az ajánlott áron tekintet nélkül szabadon választhasson, esetleg újabb árlejtést tarthasson.

Nagyvárad, 1915 július 24.

Komlóssy József s. k.

jog. és gazdaságügyi tanácsnok
mint küld. elnöke.

Hirdetmény.

Mivel az utóbbi időben is gyakran előfordult, hogy a tábori postai küldemények gyulékony tartalmuk miatt elpusztultak, sőt más csomagokat is a tűz martalékká tették: a m. kir. Belügyminiszter ur 32881—VI. a. 915. B. M. számú rendelete alapján figyelmeztetem a közönséget, hogy a könnyen gyuló és a robbanó anyagok a postai szállításból ki vannak zárva s hogy a postai hivatalok azokat a postai árumintákat és csomagokat, amelyek gyufát, benzint, benzines-tűzserzőszámokat, (megtöltve) petróleumot, spiritust, vagy más efféle könnyen gyuló és könnyen robbanó tárgyakat vagy anyagokat tartalmaznak, szállításra nem fogadtatnak el. S miután azt tapasztaltuk, hogy a közönség — mindazonáltal, hogy a fent jelzett tilalom már széles körben ismeretett, — a robbanó és gyulékony anyagokat tartalmazó tárgyakat még ma is gyakorta küldi, a postai hivatalok az áruminta küldeményeknél a fenti tilalmat kémpróba útján ellenőrzik, míg a csomagoknál — ha ilyen tartalom gyanuja fölmerül — a feladót kötelezhetik a csomag felbontására. Figyelmeztetem továbbá a közönséget, saját érdekében arra is, hogy aki ily tárgyakat a tilalom eltitkolása vagy hamis nyilvánítása mellett ad postára, kibégást követ el s ezen felül a tiltott tartalmú küldemény által okozott kárt is köteles a postának megtéríteni.

Nagyvárad, 1915 július 5-én.

Gerő Ármin,
rendőrfőkapitány.

Fürdői menetrend.

*Napontai közlekedésre kijelöltettek
Nagyváradtól a Püspök-fürdőig*

a 7704-es Nagyváradról indul	d. e.	9.50
a 7708-as	"	d. u. 2.19
a 7710-es	"	d. u. 4.39
a 7704-es Püspökfürdőbe érkezik	d. e.	10.21
a 7708-as	"	d. u. 2.51
a 7710-es	"	d. u. 5.11

Püspök-fürdőtől Nagyváradig

a 7703-as Püspök-fürdőből indul	d. e.	10.59
a 7707-es	"	d. u. 3.29
a 7709-es	"	este 7.11
a 7703-as Nagyváradra érkezik	d. e.	11.31
a 7707-es	"	d. u. 3.57
a 7709-es	"	este 7.43

ezenkívül vasár- és ünnepnapokon közlekedni fog Nagyváradtól Püspök-fürdőig

a 7712-es Nagyváradról indul	este	8.10
a 7712-es Püspök-fürdőbe érkezik	este	8.49

és vissza Püspök-fürdőtől Nagyváradig

a 7711-es Püspök-fürdőből indul	este	9.29
a 7711-es Nagyváradra érkezik	este	9.57

*Napontai közlekedésre kijelöltettek
Nagyváradtól Félíksz-fürdőig*

a 7724-es Nagyváradról indul	d. e.	10.01
a 7728-as	"	d. u. 2.30
a 7730-as	"	d. u. 4.50
a 7724-es Félíksz-fürdőbe érkezik	d. e.	10.33
a 7728-as	"	d. u. 3.03
a 7730-as	"	d. u. 5.23

Félíksz-fürdőtől Nagyváradig

a 7723-as Félíksz-fürdőből indul	d. e.	10.39
a 7727-es	"	d. u. 3.10
a 7729-es	"	este 6.59
a 7723-as Nagyváradra érkezik	d. e.	11.09
a 7727-es	"	d. u. 3.40
a 7729-es	"	este 7.32

ezenkívül vasár- és ünnepnapokon közlekedni fog Nagyvárad Félíksz-fürdő közt

a 7732-es Nagyváradról indul	este	8.31
a 7732-es Félíksz-fürdőbe érkezik	este	9.03

és vissza Félíksz-fürdőtől Nagyváradig.

a 7731-es Félíksz-fürdőből indul	este	9.10
a 7731-es Nagyváradra érkezik	este	9.40

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.

23766—1915. szám.

Hirdetmény.

A m. kir. nagyvárad 4. népfőlkö parancsnokság 1038—1915. számú megkeresése alapján felhívom a Nagyvárad város területén tartózkodó összes lakatosokat, kik cséplési munkát nem végeznek, hogy tolyó évi augusztus hó 18-án, szerdán reggel 8 órakor a népfőlkö parancsnokságnál (Rákóczi-ut Markovits-ház) a törvényes következmények terhe alatt okvetlenül jelentkezzenek.

Nagyvárad, 1915. augusztus hó 15.

Eleméry Ferenc,
katonai ügytanácsnok.

**Nagyvárad város
VILLAMOS MŰVE**

Iroda és raktár: **NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.**

Értesítjük a t. közönséget, hogy a
Wolfram lámpák

Ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzó-
lámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a
közönség rendelkezésére áll. Telefon rendezés
ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/2. lértől minden nagyságban.

Főszereplő telefonja 55. sz.